

1971

Jubilæumsskrift

Foreningen af Radiografer i Danmark – 40 års jubilæum

2011

Udgiver: Foreningen af Radiografer i Danmark
Forfatter: Troels Jeppesen

UDARBEJDET I SAMARBEJDE MED:

Erindringsarbejdsgruppen:

- Erik Roland
- Steffen Noll
- John Ortmann Nielsen

Portræt af en formand: Artikelserie i Radiografen om forhenværende formænds erindringer

• Ole Gildberg	1971 - 1973	Radiografen 2011, marts
• Palle Mull Jørgensen	1973 - 1977	Radiografen, 2011, april
• Esther Klausen	1977 - 1979	Radiografen, 2011, maj
• Steffen Noll	1979 - 1985	Radiografen, 2011, juni
• Aase Møller	1985 - 1991	Radiografen, 2011, juni
• Lea Grønbæk	1991 - 1999	Radiografen, 2011, august
• Jannie Schneider	1999 - 2007	Radiografen, 2011, august

INDHOLD

Radiografi i begyndelsen	4
Radiografuddannelsen	6
De første elever	9
Landskurser	10
Arbejdspladsen i 80'erne	12
Generalforsamlinger og kongresser	14
Kampen om lønnen	20
Fagbladet (Kassetten og Radiografen)	24
FRD's lokaler gennem tiderne	26
FRD og andre organisationer	29

Radiografi i begyndelsen

De første røntgenbilleder i Danmark

Den 28. december 1895 offentliggjorde Wilhelm Conrad Röntgen sin opdagelse af de mystiske X-rays. Det skete i tidsskriftet *"Sitzungsberichte Med. Phys. Ges. Würzburg"*, under titlen: *"Über eine neue Art von Strahlen"*.

▲ Verdens første røntgenbillede.

Allerede en måned efter, i januar 1896, holdt han et nu historisk foredrag om sin opdagelse. Under foredraget gik Rudolf Albert von Kölliker med til at få sin hånd 'fotograferet' med de gennemtrængende stråler – et billede der ofte forveksles med billedet af Anna Bertha Röntgens hånd. Da fotografiet blev fremkaldt, viste det tydeligt knoglerne i Köllikers hånd. Forsamlingen studerede billedet med undren og Kölliker døbte strålerne "røntgenstråler".

I Danmark var man hurtig til at finde interesse for de nye stråler, og de første danske røntgenbilleder blev optaget på Den Polytekniske Lærestalt, den 12. februar 1896. Senere på året udkom bogen *"Røntgenstråler"*, skrevet af Christian Christiansen, professor ved Polyteknisk Lærestalt. Bogen omhandlede fortrinsvis de apparater og forsøg, der var en forudsætning for Röntgens opdagelse. Men det var først omkring midten af 1900-tallet, at brugen af røntgenbilleder i sundhedsvæsenet for alvor blev udbredt.

Stråleskade

En af de første danskere til at udføre forsøg med røntgenstråler var Paul Bergsøe, og i sine forsøg observerede han, i februar 1896, at røntgenstrålerne kunne give

▲ Fotografiet af et skoprøvefluoroskop.

forbrændinger på bestrålede legemsdele. Forsøgene og observationerne beskrev han i små meddelelser i "Tidskrift for fysik og kemi". De første røntgenbilleder taget i København, blev taget på Kommunehospitalet, i marts 1896. I 1899 udgav hospitalets overlæge Lauritz Johannes Mygge en afhandling med titlen: *"Røntgenstrålernes anvendelse i Lægevidenskaben"*.

Røntgen, så skoen passer

I starten af det 19. århundrede var der ikke den samme opmærksomhed på røntgens skadelige bivirkninger. Det var først i 1950'erne, med atombombens udvikling, at strålingsskader for alvor blev sat på dagsordenen.

Et eksempel på røntgenapparaternes alternative anvendelse, fra før denne tid, kan ses på fotografiet af et skoprøvefluoroskop fra 1950'erne. Sådanne apparater blev brugt i dyreskoforretninger, så kunderne ved selvsyn kunne se hvor godt skoen passede – især børn. Optagelserne var i real-time og der var tre kikhuller, et til ekspedienten, et til forældrene og et til barnet. Det var inden der kom en røntgenlovgivning og længe inden radiografuddannelsens oprettelse.

► En af de første beskyttelsesdragter efter opdagelsen af røntgenstrålernes skadelige effekt.

RADIOGRAF UDDANNELSEN

En særlig uddannelse for røntgenpersonale
Framidten af 1960'erne vandt røntgenapparaterne langsomt et større indpas på hospitalerne. Der var ingen standarder for brugen af apparaterne, og det var forskelligt, hvem der betjente dem og hvilken kvalitet, der blev opnået. Nogle steder blev røntgenbillederne taget af lægerne, andre steder af sygeplejerskerne, og endelig var der også fotografer, som tog billeder.

Da Sundhedsstyrelsen, den 1. april 1964, analyserede svarene fra en national undersøgelse om kringlandets 131 røntgenafdelingers fremtidige personalebehov, opdagede man, at behovet for faguddannet røntgenpersonale var stort. Kort efter opstod ideen til at oprette en specifik uddannelse for dem, som skulle arbejde med røntgen.

I Sundhedsstyrelsens opgørelse fra 1964 er et eksempel fra en typisk røntgenafdeling med 35 ansatte. Af dem havde kun 12 deltaget i et kortere røntgenkursus. Deres resterende 23 ansatte havde kun få eller ingen teoretiske undervisningstimer i fysik, apparatlære eller stråleisik.

Undersøgelsen pegede på, at der især eksisterede to store problemer på landets røntgenafdelinger. Det var meget svært at rekruttere personale til afdelingerne, og dem der allerede var ansat vidste simpelthen ikke nok, hverken om udstyret, hvordan man tog gode og brugbare billeder, eller hvilke risici der var forbundet med røntgenstrålerne.

Undersøgelsen gjorde det klart, at der måtte gøres noget for at højne standarden på landets røntgenafdelinger og dermed sikre, at sundhedsvæsenet var gearrettet til at følge med udviklingen inden for den nye teknologi.

En røntgenuddannelse på tegnebrættet
Den 11. juni 1964 annoncerede Sundhedsstyrelsen, at den arbejdede på et forslag om, hvordan man kunne oprette en specialuddannelse i røntgen for sygeplejersker. Styrelsen bekendtgjorde også, at den i øvrigt stillede sygehusadministrationerne det frit for, hvis de ønskede at tilrettelægge deres egen røntgenuddannelse.

RØNTGENOGRAFELEVER

Ved Hovedstadens Røntgenografiskole begynder et nyt elevhold den 1. september 1971. Uddannelsen varer 3 år og omfatter såvel teori som praktik. Praktikken foregår på røntgenafdelinger ved forskellige sygehuse i Københavns Amt samt på enkelte søgeafdelinger.

Optagelse på skolen er betinget af, at den pågældende mand eller kvinde

a) ved uddannelsens begyndelse er fyldt 18 år

b) kan dokumentere at have bestået en af nedennævnte eksaminer OG at have gode kundskaber i matematik, fysik og kemi:

10 klasse udvidet teknisk

Realeksamen med regning og matematik

Højere forberedelseseksamen med matematik, fysik og kemi

Studentereksamen (sproglig studentereksamen aflagt 1963 eller tidligere dog med tillægsprøve i matematik)

Anden, færd, udenlandsk eksamen, som kan godkendes af uddannelsesnævnet

c) kan præsentere tilfredsstillende helbredsattest og attest for tuberkuloseundersøgelse og i øvrigt opfylder særlige helbredsmæssige betingelser, der til enhver tid måtte være gældende for røntgenpersonale.

Med de p. t. gældende lønninger vil elever under uddannelse blive aflønnet efter følgende skala:

1. år	kr. 12.487,76
2. år	kr. 16.436,94
3. år	kr. 17.848,76

Ansøgninger stiles til:

Hovedstadens røntgenografiskole,
Københavns Amts Sygehus
1 Genstifte

og indsendes inden den 18. maj 1971 til:

Skolebestyrerinde frk. A. Wagner
Centralsygeplejeskolen for Københavns Amt
Ndr. Elisevej
2060 Glostrup

telefon (41) 41 16 23, hvorfra ansøgningskemaer kan rekvireres.

▲ Røntgenografelever søges, 1971 (Den oplyste løn er årsløn).

Opslag efter elever - venligst udlånt af Nina Friis

Kortefternedsatte både Københavns Amt og Fyns Amt arbejdsgrupper til at finde en løsning på personale manglen på røntgen afdelingerne. Men isidste ende valgte Sundhedsstyrelsen og Undervisningsministeriet at oprette en helt ny uddannelse for det personale, som skulle forestår røntgen undersøgelserne på de danske hospitaler.

Kært barn har mange navne

Der var mange forslag til, hvad den nye personale gruppe kunne hedde. I 1963 kom der et forslag fra Dansk Radiologisk Selskab, om at bruge ordet radiograf eller røntgenteknikker. I Københavns Amt

lagde man sig fast på røntgenassistent, mens man i Fyns Amt ønskede det engelske ord radiograph.

Hvor og hvornår ordet røntgenograf opstod vides ikke, men navnet røntgenograf blev det sejrende - indtil den nye elev tog sagen i egen hånd.

Uddannelsen begynder at tage form

Arbejdet med at udvikle og opstarte en røntgenograf uddannelse på de forskellige sygehus administrationer, fortsatte sideløbende med den nationale anstrengelser. Behovet for dansk talende fagpersoner med speciale i røntgen var stort. Københavns Amt og Fyns Amt var længst fremme og nåede begge at opstarte hver deres røntgenograf skole inden udgangen af 1960'erne.

Efterhånd som den nye uddannelse begyndte at tage form, både nationalt og i amtssamarbejdet, opstod drøftelserne om, hvorvidt de kommander røntgenografer skulle arbejde på lige fod med røntgen sygeplejerskerne, eller om uddannelsen skulle være mindre omfattende og kun dække røntgenteknik.

Det blev pointeret over for Sundhedsstyrelsen, at røntgenograferne burde have en sygeplejerske ved deres side ved meget dårlige patienter. Det blev samtidig påpeget, at man ikke kunne lønne radiografer på samme niveau som sygeplejersker, da det ville være røntgen sygeplejerskerne, som havde ansvaret.

Disse to forhold kom radiograferne til at leve med i mange år og langt op i 80'erne var der stadig steder, specielt i Jylland, hvor radiografer ikke måtte gå alene i vagt.

De første ELEVER

Det første hold røntgenografelever begyndte uddannelsen i september 1968 i Odense og allerede i februar 1969, godt fire måneder senere, fik København også opstartet en røntgenografskole.

I 1970 kom "*Betænkning nr. 570 om specialuddannelse af sygeplejersker i radiologi og uddannelse af røntgenografer*". Med betænkningen kom det første skridt mod en landsdækkende uddannelsesvejledning for røntgenograferne. Den fastslog blandt andet, at røntgenografelever skulle modtage 760 timer teori, fordelt over 3 år.

Endelig havde Danmark fået sin egen røntgenografuddannelse med nationaleretningslinjer og over de næste år, blev det dugfriske elever lukket ud på hospitalerne. Noget steder blev det taget godt imod dem, andre steder var modtagelsen mere kølig. Men eleverne var indstillet på, at de som ny faggruppe skulle bevise deres værd og kæmpe for faglig respekt. En kamp der var startet allerede under deres tidsomelever, hvorefter eleverne på uddannelsen i Odense havde organiseret sig og stiftet elevforeningen mAs, hvis første kamp var at ændre navnet røntgenograf til radiograf.

En blandet pose bolsjer

De første elever mødte en blandet skare af faggrupper, da de strømmede ud i praktik på hospitalerne. Der var fotograferne, som styrede mørkekamrene og de forskellige filmindkøb. Arkiver med hjælpernes om-

arkiverede og hentede billeder. Sekretærgruppen var også betydeligt større end sidst men ikke mindst, var der læger, røntgen sygeplejersker og enkelt udenlandske radiografer.

Navneforandringen fra røntgenograf til radiograf blev radiografernes første samlede kamphandling, og eleverne anså det for en stor sejer, da de kunne meddele sygehusadministrationerne, lægerne og sygeplejerskerne, at elevforeningen havde besluttet, at den nye faggruppe fremover skulle tiltales som radiografer. Det skulle senere vise sig, at mAs var kimen hvorfra Foreningen af Radiografer fik sin start.

Fra elev til studerende

Med Betænkning nr. 570 havde uddannelsen fået sin start, og selv om der siden kom flere tilføjeser og en retning til, så kom den næste revolutionerende ændring først, da uddannelsen blev gjort til en professionsbachelor i 2001. Uddannelsen blev forlænget med 1/2 år, så den nu varede 3 1/2 år. Samtidig blev elever til studerende og modtog nu SU i stedet for elevløn.

Forholdet mellem teori og praktik blev også ændret fra en vægtning med 20/80 procent fordeling, til en 50/50 fordeling mellem teori og praksis. Udover at gøre fremtidig studerende teoretisk stærke, så bevirkede ændringerne også, at radiografuddannelsen blev en uddannelse på samme niveau som sygeplejerskeuddannelsen.

LANDSKURSER

I september 1979 afviklede FRD sit første landskursus, som fandt sted i Karrebæksminde. Kurset begyndte fredag eftermiddag og sluttede lørdag aften, med efterfølgende generalforsamling om søndagen.

Det var umiddelbart en succes, og året efter afholdt man endnu et landskursus. Denne gang i fællesskab med den Faglige Sammenslutning af Røntgensygeplejersker, idagligtale FS1, eller blot røntgensygeplejerskerne. Men allerede året efter, i 1981, valgte FRD at gå sine egne veje, og siden har foreningen afholdt sine landskurser alene.

I 1983 lykkedes det at få landskurset godkendt af Kommunernes Kursusvurderingsråd (KKVR). Det betød, at arbejdsgiverne nu var villige til, at betale for at deres medarbejdere kunne deltage. Dermed blev det lettere at rejse store hold, så økonomien kunne løbe rundt.

Det fortsatte frem til 1988, hvortilmeldingen var så ringe, at landskursusudvalget valgte at aflyse kurset. Efterfølgende i gang satte udvalget en undersøgelse af, hvad deltagerne vægtede ved landskurset. Man fandt frem til, at vægtningen skulle ligge på det faglige, hvorefter det sociale blev nedtonet. Der blev udviklet et nyt og billigere koncept, nu uden fællesspisning, men hvor deltagerne fandt sammen og spiste i små grupper.

Det fortsatte i flere år frem til et landskursus på Odense Universitetshospital, hvorefter gruppen deltog i et kursus sammen om at arrangere en form for fællesspisning lørdag aften. Initiativet blev en stor succes og havde så mange tilmeldinger, at det efterfølgende er blevet en del af landskursusgruppens opgave, at arrangere muligheden for fællesspisning.

Landskursus, 1982 i
Ebeltoft.

Landskursus 1979 i Karrebøksminde-fysioterapeut
holdt foredrag, herunder pausegymnastik.

Landskursus, 1982 i Ebeltoft.

Landskursus, 1987 i Ry.

Landskursus, 1979 i Karrebøksminde.

Arbejdspladsen i 80'ERNE

Det var andre tider dengang i 80'erne. Der var skæbægre ved mørke kamrene og sygeplejersker af den gamle skole med slag, kappe og nål. Der herskede en helt særlig form for respekt, og man titulerede hinanden med frøken og herre.

Der var ofte en ansvarshavende for hvertrum, og de styrede gerne slagets gang med hård hånd, og Gud nåde og trøstede dig, hvis du ikke bundskiftede leje hver dag, lagde rent på, sprittede, tørrede af og fyldte op i skabe og skuffer.

Lægerne levede som "guder". Despiste og drak kaffe for sig selv, og deres ord var lov. Der var ikke noget med, at radiograferne godkendte eller nægtede optagelser. Det skulle være en læge, der gjorde det, hvilket førte til sporten; find den samarbejdsvillige

læge. Dengang på, at radiograferne spottede og efterfølgende jagtede de læger, der var mest tilbøjelige til at godkende deres billeder.

Der var ingen supervision til unge læger. Dem åttede læret på den hårde måde. F.eks. ved at komme direkte i Colon rummet uden oplæring. Derfor var det virkeligheden radiograferne og sygeplejerskerne, der stod for den reelle oplæring, hvilket bød på en glimrende mulighed for at spotte samarbejdsvillige læger.

Sygehusene var domineret af millimeter demokrati og opdelt i små kongedømmer. Der var ikke noget derhed flekstid, og ingen gik et sekund for uret var faldet i hak, hvorfor alle sad og ventede på, at dette skulle ske

Generalforsamlinger og KONGRESSER

Kongres, 1986 Bella Centret.

Elevforeningen mAs

Selvom Foreningen af Radiografer i Danmarks første officielt blev stiftet i 1971, så var oprettelsen af elevforeningen mAs på mange måde foreningens krybbe.

Elevforeningen blev startet af eleverne på radiografskolen i Odense, kort efter uddannelsens oprettelse. Det var en reaktion på manglende overordnet rammer for uddannelsen og det, at eleverne hverken måtte arbejde med gravide, syge eller børn, når de var færdig uddannede, hvilket i sig selv fjernede deres berettigelse på hospitalerne.

Ifølge Ole Gilberg, en af initiativtagerne til mAs og første formand for FRD, lykkedes det at få startet en elevforening på benene, efter at man havde holdt 2 år på uddannelsen. Efterfølgende opstod et samarbejde med skolen i København, hvortoelever fra hverskolesammen undersøgte, hvad der skulle til for at oprette en fagforening for den nye faggruppe.

Den stiftende generalforsamling

I 1971 var arbejdet med at beskrive det nye foreningsarbejde og udformningen af et forslag til FRD's love kommet så langt, at man kunne indkalde til en stiftende generalforsamling.

Generalforsamling, 1979 i Karrebøksminde.

Den fandt sted lørdag den 4. september 1971 kl. ca. 15.00 på Klubhotellet på Kasper Brandt Plads 1 i Korsør, hvor både færdiguddannede radiografer og elever var inviteret.

Dagsordenen oplyste om, at følgende punkter skulle vedtages:

- Fællesforeningen af Radiografelever i Danmark (mAs) skulle nedlægges, og kapitalen skulle overføres til Foreningen af Radiografer i Danmark.
- Lovene som de var beskrevet, skulle vedtages
- Der skulle vælges en bestyrelse.

Nederst på indkaldelsen var noteret: "Vi håber, at så mange som muligt vil møde op, da det er betingelsen for, at vi kan få lokalet gratis, og at der bliver drukket og spist så meget, at det kan betale sig for hotellet".

En vin og kotelet kostede 17,75, en engelsk bøf 20,50 og smørrebrød kunne fås for 4,50 stykket.

Generalforsamlingen varede i 4 1/2 time, og foreningens første love blev gennemgået og vedtaget. Kontingenter blev efterfølgende

fastsatafdenselvkonstitueredebestyrelse,derbestodafoud-dannederadiografer,fireelevatorfraOdenseogtoelevatorfraKøbenhavn-formandenskulleværefærdiguddannet,ogderblevlagt arm om, hvem der skulle have posten.

En moderne struktur

Foreningenvoksedestøtogfikflereogfleremedlemmer.Efterforeningensstiftelsei1971blevderafholdtårliggeneralforsamling,hvordenendeligebestyrelsessammensætningogsåblevvedtaget.

Mentidernes skiftedeogmeddetvoksendeantalmedlemmer,blev detstadigtvanskeligereatfåfolktilatstilleoptilbestyrelsen.Noget

Kongres, 1993 i Odense.

Kongres, 1993 i Odense.

måtte gøres og tanken om at ændre hovedbestyrelsens sammensætning, så den bestod af medlemmer, der var valgt fra forskellige egne af Danmark, opstod. Derfor blev landet delt op i et antal kredse, hvorderskulle vælges et antal hovedbestyrelsesmedlemmer fra hver. Dette antal afhang af de enkelte kredsers antal medlemmer.

De nye love til den nye struktur skulle endeligt vedtages på generalforsamlingen i Karrebæksminde i 1979, og det var ikke en beslutning, der lå lige for. Alligevel blev den nye struktur vedtaget, og foreningen fik en fremtids sikret, politisk demokratisk og repræsentativ struktur.

Generalforsamling blev til kongres

Efter vedtagelsen af den nye struktur i 1979, blev der i løbet af 1980 oprettet selvstændige kredsråd ved en række ordinære kredsgeneralforsamlinger. Den nye bestyrelse skulle derefter håndtere den medlemsnære repræsentation af FRD.

Efter generalforsamlingen i 1980 overtog den nye hovedbestyrelse styringen af foreningen. Den nye bestyrelsesmedlemmer var nu valgt på de lokale kreds generalforsamlinger, og foreningen blev altså repræsentativt ledet. Korte efter, den 3. oktober 1981, afholdt FRD sin første kongres, der samtidig markerede den endelige omstrukturering.

Bemærkelsesværdige kongresser

Der har ved samtlige efterfølgende kongresser været forslag til lovændringer, men størstedelen af disse har været grundet ændringer uden for FRD's indflydelse. Enkelte kongresser har dog skilt sig ud, ofte med afgørende valg for FRD's videre virke.

Ved kongressen i 1995 skulle der fremmødt etage stilling til, om FRD skulle have en fuldtidshonoreret formand. Indtil det tidspunkt

punkthavde FRD's formand blot været frikøbt ved særlige lejligheder. Forslaget blev vedtaget med 59 for, 45 mod og 6 blanke.

Ved kongressen i 1999 var der igen en strukturændring på programmet. Kredsen skulle gøres mindre, så de fulgte amtsgrænserne. Det betød, at FRD kom til at tælle 10 kredse, mod tidligere 7. Kongressen nedlagde samtidig FRD's forretningsudvalg og besluttede, at der fremover kun skulle være 1 næstformand, mod tidligere 2. Endeligt blev det vedtaget, at fremtidige kongresbeslutninger fremover skulle vedtages af de delegerede.

Ved kongressen i 2005 var der endnu en strukturændring på programmet. Folketinget havde vedtaget en ny kommunalreform, der nedlagde amterne, og isted det oprettede de fem sygehusregioner, som vi kender i dag. På kongressen blev det vedtaget at ændre FRD's struktur i overensstemmelse med landsstrukturen.

Dadenyere regioner var væsentligt større end kredsene, blev det også vedtaget at give regionsformændene bedre vilkår, end de tidligere kredsformænd havde haft. For at få økonomi til dette blev det vedtaget, at nedbringe antallet af HB-medlemmer og ændre kongresperioderne fra 2 til 3 år.

Generalforsamling, 1979 i Karrebøksminde.

Radiografer i strejke, 1995.

Kampen om **LØNNEN**

De første radiografer og radiografstuderende havde ingen overenskomst, når de arbejdede på landetssygehuse. De blev aflønnet forskelligt, alt efter hvilket hospital de var ansat på. På nogle sygehuse fulgte lønnen sygeplejerskeoverenskomsten, mens andre sygehuse havde fastsat lønnen engang for alle, hvorefter de fastholdt kronebeløbet uanset pris- og lønstigninger.

Den første overenskomst

Det var ikke en holdbar situation for radiograferne, og formålet med stiftelsen af fagforeningen var netop, at få forhandlet en fælles overenskomst, som gjaldt alle radiografer. Det lykkedes kort efter, at FRD havde indgået en samarbejdsaftale med DSR, og i marts 1974 fik FRD sit første overenskomstforlig.

Forliget betød, at radiograferne fremover skulle følges af sygeplejerskerne i overenskomsten. Desværre med den undtagelse, at de startede og sluttede et løntrin lavere end sygeplejerskerne. Desuden indeholdt overenskomsten ingen pensionsaftaler, og det var op til den enkelte radiograf, selv at lægge til sidetil alderdommen.

Forliget gav forringelser for nogle og forbedringer for andre. Den skabte endel utilfredshed steder, hvor sygehusene fulgte sygeplejerskeoverenskomsten, idet overenskomsten for radiografer betød, at disse radiografer skulle gå ned i løn.

Lønforskellen mellem sygeplejersker og radiografer blev en vigtig kilde til irritation. Mest hos radiograferne idet de oplevede, at

▼ Strejke i 2008.

sygeplejersker der kom til oplæring på røntgenafdelingerne, fik en højere løn, alene på grund af, at de var sygeplejersker.

Men faktisk var, at radiograferne stod stærkere ved, at have en overenskomst og at de med overenskomsten, havde fået et udgangspunkt for fremtidige forhandlinger. Efter følgende forhandlinger indeholdt alt id kravet om, at radiograferne skulle have samme løn som sygeplejerskerne.

Startløn som sygeplejersker

I forbindelse med overenskomstforhandlingerne i 1983 lykkedes det så endelig radiograferne at få samme løntrins som sygeplejerskerne. Mens selv om overenskomsten gav radiografer og sygeplejerskers samme lønskala, så blev lønnen alligevel ikke helt ens. For sygeplejersker der havde stået 2 år på sluttrinnet fik nemlig et ekstratillæg. Så selv om lønforskellen var blevet mindre, var irritationen stadig den samme.

Slutløn som sygeplejersker

På det tidspunkt var der dog lang tid til, at de første radiografer ville nå det sidste løntrin og forventningen i FRD var, at man indendå også ville have forhandlet det sidste tillæg hjem. I forbindelse med overenskomstforhandlingerne i 1985 fik radiograferne forlænget lønskalaen, men det gjordes sygeplejerskerne også.

Endelig i forbindelse med overenskomstforhandlingerne i 1989 lykkedes det FRD, at forhandles igennem til at radiograferne kunne få samme løn som sygeplejerskerne. Et forhold der ikke er ændret på siden.

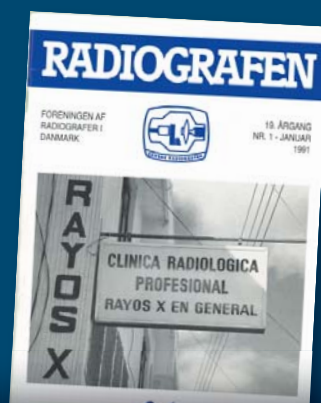
FAGBLADET

I aldentid foreningen har eksisteret, har der også været udgivet et fagblad for radiograferne. I de første årgange gik det under navnet Kassetten, mens skiftede senere navnet til Radiografen.

Den første Kasette, som bladet hed dengang, så dagens lys i efteråret 1972. Det var et flotsølvtryk med små røntgenrør, som skulle illustreres sammenhængende med faget. Efter datidens standard og

foreningens størrelse, så var Kassetten et relativt dyrt blad. Derfor var det, især i starten, en fast procedure at redaktionen satte prisen op for en annonce, hvis der manglede lidt for at få budgettet til at hænge sammen.

Dengang var fagbladet dens sikre stemme for sygehusene at annoncere efter radiografer, der jo var en mangelvare. Fagbladet

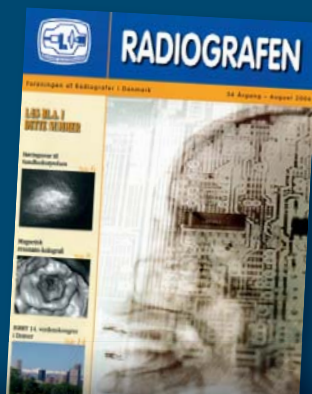

havdederforfatidenlangeende,nåprisen skullesættesforen
annonce.Desværeholdt detikkeevigt,forregionerneslogsig
sammenoggikmereellermindrebortfraatbrugefagbladenetil
stillingsopslag.

Kassettenblevistartenudsendttilhvertenkeltmedlemienfran-
keretkuvert,hvilketvaretstortarbejdefordenfrivilligebestyrelse.

Derskuleskrivesenkuverttilhvertenkeltmedlem,kassetten skulle
læggesikuvertenogendeligskullekuverternestemplesmedaf-
sender og have sat frimærke på.

Dengangsekretariatetfik enfrankeringsmaskine,blev detnoget
lettereatsendebladetud.Menlykkenvarførstgjort,daFRDfik
postvæsenettilatsørgeforudsendelsen,direktefratrykkeriet.

FRD's lokaler GENNEMTIDERNE

Det første kontor FRD lejede lå på Dronningensgade i Odense. Det var dyrt for den unge forening at i stand sætte et sådant lokale. Udgifterne til tapet, tømmer, maling, lampesamtet bord og 8 stole var store og løb op omkring 500 kroner.

Senere lejede foreningen sig ind på Thoravej i Københavns nordvestkvarter. Det var fine lokaler, med både kontor, mødelokale og et mindre værelse, hvor der var to skibsbrikse. Skibsbrikserne skulle anvendes til bestyrelsesmedlemmerne fra Fyn og Jylland, så de kunne overnatte i lokalerne, og FRD kunne spare de dyre hotelovernatninger.

Et livligt kvarter

Det næsterykkom, da FRD flyttede til Vesterbrogade 27, lige ved siden af den legendariske Saga Bio. Disse lokaler var langt mere centralt beliggende og væsentligt større og bedre.

Inden FRD kunne flytte ind, skulle lokalerne imidlertid sættes i stand. Derfor blev der indkøbt maling, pensler og al det nødvendige udstyr, og via fagbladet Kassetten og mund til mund meto-

den blev det bekendtgjort, at hvis man havde tid og lyst, var man velkomment til at komme forbi lokalerne og svinge malerpenslen.

Selv om der var mange frivillige kræfter igang, iden ugeder var afsat til at få lokalet gjort i stand, blev det alligevel også nødvendigt at tage weekenden i brug, men hver aften var der mange, der meldte deres ankomst.

Det meget livlige kvarter på Vesterbro betød også, at kontoret af og til fik besøg uden for åbningstiden af folk, der ikke var inviteret. Hver gang forsøgte man at gøre det sværere for tyvene at komme ind i lokalet. Det var nu ikke fordi, der blev stjålet så meget, for efter det første indbrud, var der ikke rede penge på kontoret, og foreningenejede ingen genstande, der var lette at omsætte.

Skindergade

Den næste lokaler FRD lejede var i Skindergade, helt oppe under taget. Igen blev lokalerne store og nu kunne foreningen præle af mødelokale, hvor hele HB kunne sidde omkring ét langt bord.

FRD's lokaler, mødelokalet på Skindergade.

FRD'ssekretariatigennemdeførste
Årtier, Erik (Bernhard) Larsen og
Erik (Roland) Larsen.

FRD's kontor på
Vesterbrogade.

Lokalerne i Skindergade var ganske tætpå Strøget og Fiolstræde, og når man kom ud i Skindergade via en stor port, var der liv og gang mellem mennesker. Men oppe i kontoret fornemmede man slet ikke gadelivet. Foreningen voksede og fortsatte og efter 6-7 år, var det igen tid til at finde nye lokaler.

Fra leje til eje

Hovedbestyrelsen vedtog hurtigt, at den nye lokaler skulle ejes af FRD.

Processen med at finde nye lokaler gav, i den grad, anledning til diskussioner i hovedbestyrelsen. Nogle ville købe et hus stykke uden for København, med tanke på at foreningens skulle kunne afholde forskellige former for kurser i egne lokaler. Andre mente, at det var vigtigt, at lokalerne lå centralt, så man hurtigt og nemt kunne deltage i møder med samarbejdspartners som FTF, DSR og Amtsrådsforeningen, der alle havde deres lokaler i København.

Som bekendt blev det vedtaget at købe de lokaler, FRD har idag, på H.C. Ørstedesvej 70, hvor Foreningen har haft lokaler siden den 16. november 1992.

FRD havde indtil da været en forening, hvor alt var frivilligt, men nu skulle der i den grad trækkes på professionelle kræfter og lokalerne blev sat i stand af håndværkere. FRD havde også hyret en arkitekt, der kom med forslag til indretning og som holdt tilsyn med, at tingene blev gjort forskriftsmæssigt rigtigt, og at alle tilføjelser var på plads.

FRD og andre ORGANISATIONER

Samarbejdet med Dansk Sygeplejeråd

Allerede fra den første tid efter FRD var blevet stiftet, stod det klart for bestyrelsen, at foreningerne næppe ville kunne klare sig alene. Meget af arbejdet i den fagforening var politisk, og succes beror på alliancer og støtter. Det var samtidig klart, at den ganske lille fagforening, FRD, ikke ville have meget pondus.

Derfor søgte den tidlige bestyrelse forskellige muligheder for at indgå samarbejde med allerede etablerede fagforeninger. Der blev både indledt dialog med HK og den relativt nyoprettede forening for operations- og hospitalsteknikere. Begge blev dog i sidste ende fravalgt til fordel for Dansk Sygeplejeråd.

Fordelen ved et samarbejde med Dansk Sygeplejeråd var mange, og den siddende bestyrelse havde allerede været i dialog med DSR om kringsøp retelsen af en pensionskasse til FRD's medlemmer. Der var samtidig et udpræget ønske i bestyrelsen om, at FRD skulle tilknyttes hovedorganisationen FTF, idet de øvrige sundhedsuddannelser også havde FTF som hovedorganisation.

Det krævede, at der blev indgået en grænseaftale mellem FRD og DSR, hvilket et samarbejdsaftale ville sikre. Samarbejdsaftalen med

FTF's kongres,
1984.

DSR vil samtidig give FRD bistand i forbindelse med overenskomstforhandlinger samtidig med juridisk-ogsagsbehandlingsbistand i medlemssager.

Resultatet kendt vi idag. Den 19. september 1973 indgik FRD sin førstesamarbejdsaftale med DSR. Den har altid fyldt meget blandt radiografer og ofte været genstand for debat. Samarbejdsaftalen er i øvrigt blevet revideret flere gange og senest i 2005.

Andre organisationer

Selvom FRD er tættest knyttet til DSR, så har det ikke holdt forening til bagefter at indgå alliancer og samarbejdsaftaler med andre organisationer, der hvor det var til medlemmernes fordel.

Sundhedskartellet blev dannet i september 1997 og har til formål at sikre medlemmerne i de 11 faglige organisationer størst mulig indflydelse på forhandlingsforhold til gavn for medlemmerne i social- og sundhedssektoren. FRD valgte at blive en del af forhandlingsfællesskabet.

Det er også blevet til en samarbejdsaftale med det Norske Radiografagforbund (NRF), indgået i 2003, hvor de to organisationer blandt andet forpligtede sig til at hjælpe hin andens medlemmer. En aftale der er med til at sikre medlemmerne, når de arbejder på tværs af de to lande.

Nordisk kongres, 1975.

